

مقررات تعاونی‌ها

مجموعه قوانین و مقررات بخش تعاون اقتصاد

جمهوری اسلامی ایران

گردآوری و تدوین

عباس علیزاده

معصومه اسدی عطایی

مشهد مقدس ۱۳۹۰

عنوان قراردادی: عنوان و پدیدآور:	ایران، قوانین و احکام مقررات تعاونی‌ها: مجموعه قوانین و مقررات بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران / گردآورنده و تدوین عباس علیزاده، معصومه اسدی عطایی، مشهد: آرمان خرد، ۱۳۹۰. ۳۶۰ ص.: جدول.
مشخصات نشر: مشخصات ظاهری:	۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۴-۱۱-۰
شابک:	تعاونی‌ها - قوانین و مقررات - گردآورنده علیزاده، عباس، ۱۳۲۷ - گردآورنده اسدی عطایی، معصومه، ۱۳۵۰ - گردآورنده KMh ۱۱۲/۲۸۱۳۹۰
موضوع: شناسه افزوده: شناسه افزوده: رده‌بندی کنگره:	۳۲۶/۵۵۰۶۸ ۲۴۸۷۰۳۵
رده‌بندی دیوپی: شماره کتابشناسی ملی:	

مقررات تعاونی‌ها: مجموعه قوانین و مقررات بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران گردآورندگان: عباس علیزاده - معصومه اسدی عطایی

ناشر: آرمان خرد - مشهد
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۰
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه، وزیری
حروف‌نگاری و صفحه‌پردازی: خدمات نشر علاقه‌مند (۸۴۴۶۹۳۳)
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۴-۱۱-۰
طراح جلد: قدیر علاقه‌مند تبریزی (۰۹۱۵۱۰۹۲۵۲۹)
امور چاپ: چاپخانه آبرنگ
قیمت: ۵۴۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ و مخصوص مؤلفین است.

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۵۵۱۶۴۲۲۳

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
-------------	----

فصل اول: قوانین

از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۵۸)	۱۴
اصل چهل و سوم	۱۴
اصل چهل و چهارم	۱۵
قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی	۱۶
فصل اول: تعاریف	۱۶
فصل دوم: قلمرو فعالیت‌های هر یک از بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی	۱۸
فصل سوم: سیاست‌های توسعه بخش تعاون	۲۳
فصل ششم: توزیع سهام عدالت	۲۶
قانون شرکت‌های تعاونی مصوب ۱۳۵۰/۳/۱۶ و اصلاحیه‌های سالیانه ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ و ۱۳۵۴	۲۸
فصل اول- تعاریف	۲۸
فصل دوم- کلیات	۲۹
فصل سوم- تشکیل و ثبت شرکت‌های تعاونی	۳۳
فصل چهارم- مجمع عمومی	۳۶
فصل پنجم- هیأت مدیره	۴۰
فصل ششم- بازرسان	۴۳
فصل هفتم- اتحادیه‌های تعاونی	۴۴
فصل هشتم- اعتبارات تعاونی	۴۶
فصل نهم- شرکت‌های تعاونی کشاورزی و روستایی	۴۹
فصل دهم- شرکت‌های تعاونی صیادان	۵۰
فصل یازدهم- شرکت‌های تعاونی مصرف کنندگان	۵۱

۵۱	فصل دوازدهم- شرکتهای تعاونی مسکن
۵۳	فصل سیزدهم- شرکتهای تعاونی اعتبار
۵۳	فصل چهاردهم- شرکتهای تعاونی آموزشگاه‌ها
۵۴	فصل پانزدهم- شرکتهای تعاونی کار
۵۴	فصل شانزدهم- شرکتهای تعاونی صاحبان حرفه‌ها و صنایع دستی
۵۴	فصل هفدهم- شرکتهای تعاونی صنایع کوچک و تهیه و توزیع و صاحبان مشاغل آزاد
۵۵	فصل هیجدهم- ادغام
۵۷	فصل نوزدهم- مالیات شرکتهای تعاونی
۵۹	فصل بیستم- زبان- انحلال و تصفیه شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی
۶۱	فصل بیست و یکم- مجازات‌ها
۶۱	فصل بیست و دوم- وظایف وزارت تعاون و امور روستاها در مورد شرکتها و سازمان‌های تعاونی
۶۳	فصل بیست و سوم- تشکیلات و نظام تعاونی کشور
۶۳	الف- در هر منطقه تعاونی
۶۳	ب- تشکیلات تعاونی مرکزی
۶۵	فصل بیست و چهارم- حسابرسی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی
۶۵	فصل بیست و پنجم- مقررات مختلف
۶۷	قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات مورخ ۱۳۷۷/۷/۵ مجلس شورای اسلامی
۶۷	فصل اول- اهداف و ضوابط کلی بخش تعاونی
۶۸	فصل دوم: عضو
۷۰	فصل سوم: سرمایه
۷۲	فصل چهارم: حساب سود و زیان و تقسیم سود و سایر مقررات مالی
۷۲	فصل پنجم: تعاونی‌های تولید و توزیع
۷۳	فصل ششم: ارکان تعاونی‌ها
۷۳	بخش اول: مجمع عمومی
۷۶	بخش دوم- هیأت مدیره
۷۸	بخش سوم: بازرسی
۷۹	فصل هفتم: اتحادیه تعاونی
۸۱	فصل هشتم- تشکیل و ثبت تعاونی‌ها
۸۲	فصل نهم- ادغام- انحلال و تصفیه
۸۲	بخش اول- ادغام

۸۲	بخش دوم - انحلال و تصفیه
۸۳	فصل دهم: اتاق تعاون
۸۶	فصل یازدهم - وزارت تعاون
۸۹	فصل دوازدهم - سایر مقررات
۹۰	قانون مستثنی شدن سازمان مرکزی تعاون روستائی از شمول قانون بخش تعاون
۹۱	قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن
۹۴	اصل یکصد و چهل و یکم
۹۵	قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل
۹۷	لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت
۹۹	قانون استفساریه در خصوص تأثیر ماده ۱۷۳ قانون مالیات‌های مستقیم بر ماده ۱۱۱ قانون
۱۰۰	قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی
۱۰۲	قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی
۱۰۴	قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن
۱۱۲	قانون تأسیس شرکت‌های تعاونی توسعه و عمران شهرستانی

فصل دوم: آئین‌نامه‌ها

۱۱۶	آئین‌نامه اجرایی قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران
۱۱۶	فصل اول: چگونگی بررسی طرح تشکیل شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی و صدور مجوز تأسیس
۱۱۷	فصل دوم: چگونگی ادغام شرکتهای تعاونی
۱۱۸	فصل سوم: چگونگی انحلال و تصفیه تعاونی‌ها
۱۲۲	آیین‌نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی (موضوع تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی)
۱۲۲	فصل اول- کلیات
۱۲۴	فصل دوم - نحوه دعوت مجمع
۱۲۷	فصل سوم- ورود به جلسه مجمع
۱۲۷	بخش اول - ترکیب مجمع
۱۲۹	بخش دوم - نمایندگی اعضاء (وکالت)
۱۳۰	بخش سوم- رسمیت و اداره جلسه
۱۳۱	فصل چهارم - اتخاذ تصمیم
۱۳۱	بخش اول- تصاب تصمیمات
۱۳۲	بخش دوم - نحوه اتخاذ تصمیم
۱۳۴	بخش سوم- مفاد تصمیمات

فصل پنجم- سایر مقررات	۱۳۵
آیین نامه مواد ۶ و ۲۰ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸
«آئین نامه تبصره (۵) ماده ۳۶ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران	۱۴۰
آیین نامه نحوه همکاری و کمک دولت به مؤسسات تعاونی مستخدمین رسمی	۱۴۳
آیین نامه اجرایی قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی	۱۴۶
آئین نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران	۱۵۱
اطلاعیه وزارت امور اقتصادی و دارایی در رابطه با قانون استفاده از خدمات تخصصی	۱۵۷
آیین نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی	۱۶۰
معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور	۱۶۰
آیین نامه اجرایی قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی	۱۶۳
آیین نامه اجرایی تبصره (۴) ماده ۱۰ و بند (ج) تبصره (۲) ماده ۲ قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی ...	۱۶۶
آیین نامه اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن	۱۷۰
فصل اول: تعاریف	۱۷۰
فصل دوم: برنامه‌های واگذاری زمین به منظور تولید و عرضه مسکن شهری	۱۷۲
فصل سوم: ضوابط معماری و شهرسازی	۱۷۵
فصل چهارم: تأمین زمین و آماده‌سازی آن	۱۷۷
فصل پنجم: مالیات بر اراضی بایر	۱۷۹
فصل ششم: فناوری‌های نوین	۱۸۰
فصل هفتم: اعطای تسهیلات بانکی	۱۸۱
فصل هشتم: بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری و سکونت‌گاه‌های غیررسمی	۱۸۳
فصل نهم: عمران و مسکن روستایی	۱۸۴
فصل دهم: سایر موارد	۱۸۵
آئین نامه نحوه وصول و پرداخت حق تعاون و آموزش (۴٪)	۱۸۷
فصل اول- تعاریف	۱۸۷
فصل دوم- نحوه وصول	۱۸۷
آیین نامه نحوه ارزیابی سهام در شرکت‌های تعاونی	۱۸۹
تغییرات سرمایه در شرکت‌های تعاونی	۱۹۰
۱- افزایش سرمایه	۱۹۰
۲- کاهش سرمایه	۱۹۰
۳- وظایف هیئت مدیره و بازرسان	۱۹۱
۴- مجمع عمومی	۱۹۱
۵- ارزیابی سهام در شرکت‌های تعاونی	۱۹۲

آئین نامه نحوه ارائه تسهیلات به شرکت های تعاونی کارگری موضوع ماده ۱۵۳ قانون کار.....	۱۹۴
آیین نامه داوری در بخش تعاونی.....	۱۹۶
بخش اول: کلیات.....	۱۹۶
بخش دوم: جریان داوری.....	۱۹۷
بخش سوم: ترکیب داوری.....	۱۹۹
بخش چهارم: رسیدگی.....	۲۰۱
بخش پنجم: ختم رسیدگی، صدور رأی و اجرای آن.....	۲۰۳
بخش ششم: سایر مقررات.....	۲۰۵
آئین نامه نظام پرداخت حقوق و مزایا در شرکت های تعاونی سهام عدالت شهرستانی.....	۲۰۹
مقدمه.....	۲۰۹
میزان پرداخت حقوق و مزایا دو تعاونی:.....	۲۱۲
مزینه حقوق و مزایای تعاونی های سهام عدالت در سال ۱۳۸۷.....	۲۱۳
جمع حقوق و مزایا برای کلیه تعاونی های سهام عدالت در سال ۸۷.....	۲۱۳
آیین نامه اجرایی توزیع سهام عدالت.....	۲۱۶
آیین نامه اجرایی افزایش ثروت خانوارهای ایرانی از طریق گسترش سهم بخش تعاون.....	۲۱۹
موادی از آئین نامه نحوه تنظیم و تحریر و نگاهداری دفاتر موضوع تبصره یک.....	۲۲۳
آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و نظارت بر شرکت های تعاونی سهامی عام.....	۲۲۶
آیین نامه اجرایی نحوه بلوک بندی در شرکت های تعاونی سهامی عام.....	۲۲۷
آیین نامه حمایت از تأمین مسکن گروه های کم درآمد در شهرهای کوچک.....	۲۳۲
آئین نامه وظایف، اختیارات و حقوق و مزایای مدیر عامل.....	۲۳۵
آئین نامه اداری و استخدامی در شرکتهای تعاونی.....	۲۴۱
فصل اول: کلیات.....	۲۴۱
فصل دوم: مقررات استخدامی.....	۲۴۱
فصل سوم: حقوق و مزایا.....	۲۴۳
فصل چهارم: سایر مقررات.....	۲۴۴
آیین نامه اجرایی تبصره ۳ ماده ۳ اساسنامه شرکت تعاونی مسکن.....	۲۴۵
فصل اول: کلیات.....	۲۴۵
فصل دوم: تهیه زمین و مجوز ساختمان.....	۲۴۶
فصل سوم- تأمین مسکن.....	۲۴۸
فصل چهارم: واگذاری.....	۲۵۰
فصل پنجم: سایر موارد.....	۲۵۱
از آیین نامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی.....	۲۵۴

فصل سوم: دستورالعمل‌ها

۲۵۸	 دستورالعمل تشکیل تعاونی‌ها
۲۵۸	 الف- کلیات
۲۶۰	 ب- مراحل تشکیل تعاونی‌ها:
۲۶۴	 دستورالعمل تشکیل مجامع عمومی دو مرحله‌ای
۲۶۴	 فصل اول: کلیات
۲۶۵	 فصل دوم: نحوه انتخاب نمایندگان
۲۶۵	 بخش اول: انتخاب نماینده از طریق برگزاری جلسه
۲۶۶	 بخش دوم: انتخاب نماینده از طریق صندوقهای رأی
۲۶۸	 فصل سوم: برگزاری مجمع عمومی [مرحله دوم]
۲۶۹	 فصل چهارم: سایر مقررات
۲۷۱	 دستورالعمل بند (۱۷) ماده (۶۶) قانون بخش تعاونی
۲۷۱	 فصل اول - تعریف
۲۷۲	 فصل دوم - اقدامات تمهیدی (مقدماتی) بند (۱۷) ماده (۶۶) قانون بخش تعاونی
۲۷۵	 دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر شرکت‌های تعاونی اعتبار
۲۷۵	 مقدمه
۲۷۵	 فصل اول- تعاریف
۲۷۶	 فصل دوم- شرایط و نحوه تأسیس و فعالیت
۲۷۹	 فصل سوم- نظارت
۲۸۰	 فصل چهارم- متفرقه
۲۸۱	 دستورالعمل تشکیل شرکت‌های تعاونی اعتبار
۲۸۱	 الف) کلیات:
۲۸۱	 ب) مراحل تشکیل تعاونی:
۲۸۴	 دستورالعمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونی‌ها و اتاقهای تعاون
۲۸۷	 دستورالعمل رسیدگی به شکایات
۲۹۰	 برگ شکایات به بازرس/هیأت بازرسی
۲۹۲	 دستورالعمل نحوه تعیین تعداد آرا در مجمع نمایندگان اتاقهای تعاون
۲۹۴	 دستورالعمل معاملات تعاونی‌ها با هر یک از اعضاء هیئت مدیره، مدیرعامل و بازرسان
۲۹۵	 ضوابط مربوط به ذخیره قانونی در تعاونی‌ها
۲۹۶	 دستورالعمل محاسبه و استفاده از ذخیره قانونی در شرکتهای تعاونی
۲۹۷	 «دستورالعمل تبدیل انواع شرکتهای تجاری غیرتعاونی به تعاونی»
۲۹۸	 نحوه انجام هزینه‌ها در تعاونی‌های مسکن مهر

۳۰۱	راهنمای تنظیم آئین نامه معاملات در تعاونی ها.
۳۰۱	بخش اول: کلیات
۳۰۱	بخش دوم: مراجع تصمیم گیری.
۳۰۱	بخش سوم: روش انجام معاملات خرید
۳۰۱	بخش چهارم: روش انجام معاملات فروش و ارائه خدمات
۳۰۱	بخش پنجم: کمیسیون معاملات
۳۰۱	بخش ششم: سایر مقررات و مواد.
۳۰۲	بخش اول: کلیات
۳۰۲	بخش دوم: مراجع تصمیم گیری.
۳۰۳	بخش سوم: روش انجام معاملات خرید
۳۰۵	بخش چهارم - روش انجام معاملات فروش و ارائه خدمات.
۳۰۶	بخش پنجم: کمیسیون معاملات:
۳۰۷	بخش ششم: سایر مقررات و موارد متفرقه
۳۰۹	دستورالعمل تشکیل شرکتهای تعاونی سهامی عام
۳۱۶	دستورالعمل تشکیل شرکتهای تعاونی قراگیری ملی (متعارف)

فصل چهارم: سایر

۳۲۲	بخشنامه جلوگیری از فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی که به هر نحو از نام یا عنوان تعاونی.....
۳۲۳	تذکرات قانونی لازم به هیأت تصفیه شرکتهای تعاونی که منحل گردیدند.....
۳۲۶	شیوه نامه پرداخت حق الزحمه شرکتهای تعاونی خدمات مشاوره ای.....
۳۲۶	مراحل تشکیل تعاونی و مبلغ حق الزحمه:.....
۳۲۶	شرح وظایف مرحله A:.....
۳۲۷	بازدید و نظارت بر تعاونی ها:.....
۳۲۷	بررسی های مالی:.....
۳۲۸	آشنایی با صندوق ضمانت سرمایه گذاری تعاون.....
۳۲۹	ارکان صندوق.....
۳۲۹	مجمع عمومی.....
۳۲۹	هیأت مدیره.....
۳۲۹	بازرس (حسابرس).....
۳۲۹	مدیرعامل.....
۳۲۹	انواع ضمانت نامه.....
۳۳۰	الف - ضمانت های اعتباری.....

۳۳۰	ب - ضمانت نامه شرکت در مناقصه / مزایده
۳۳۱	ج - ضمانت نامه حسن انجام کار
۳۳۲	د - ضمانت نامه استرداد پیش پرداخت
۳۳۲	ه - ضمانت نامه استرداد کسور وجه الضمان
۳۳۳	و - ضمانت نامه گمرکی
۳۳۳	ز - ضمانت نامه متفرقه (موردی)
۳۳۴	کارمزد و تخفیفات
۳۳۴	کارمزد انواع ضمانت نامه
۳۳۴	تخفیفات کارمزد
۳۳۵	پایش و پیگیری
۳۳۵	روند صدور ضمانت نامه
۳۳۷	نمونه اساسنامه اتحادیه
۳۳۷	فصل اول: کلیات
۳۳۹	فصل دوم - مقررات مربوط به عضویت
۳۴۰	فصل سوم - ارکان اتحادیه
۳۴۵	فصل چهارم: مقررات مالی
۳۴۷	فصل پنجم: مقررات مختلف
۳۴۸	نمونه اساسنامه شرکت تعاونی
۳۴۸	فصل اول - کلیات
۳۵۰	فصل دوم - مقررات مربوط به عضویت
۳۵۲	فصل سوم: ارکان تعاونی
۳۵۷	فصل چهارم: مقررات مالی
۳۵۸	فصل پنجم: مقررات مختلف

مقدمه

تنظیم روابط اجتماعی نیازمند وجود مقرراتی است که علاوه بر ضابطه‌مند کردن وضعیت موجود از ضمانت اجرایی لازم و کافی برخوردار بوده تا در مواقع لزوم ضمن روشن نمودن ابهامات، به عنوان ابزاری برای مقابله با تخلفات مورد استفاده مجریان و ناظران بر اجرای قانون قرار گیرد.

بخش تعاونی که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از پایه‌های اقتصادی و در کنار بخشهای دولتی و خصوصی ذکر گردیده نیز از این قاعده کلی مستثنی نیست و در طی تاریخ قانونگذاری ایران همواره مورد توجه قانونگذاران قرار داشته است.

نظارت بر حسن اجرای مقررات بخش تعاون نیز چشمانی باز می‌طلبد تا صواب از ناصواب تمیز و عدالت حاکم گردد و این مهم محقق نمی‌شود مگر از طریق سهل نمودن دسترسی سریع به مقررات این بخش و آشنایی جامع و کامل با آن.

توسعه روزافزون تعاونی‌ها و تنوع فعالیت آنها ایجاب می‌نماید مقررات این بخش مورد بازنگری قرار گرفته و متناسب با نیاز روز و... مورد اصلاح و بازبینی قرار گیرد.

علی‌ای حال با توجه به تغییراتی که هر از چندگاه در مقررات حاکم بر بخش تعاون اعمال شده و با عنایت به اینکه جوامع انسانی پویا بوده و علاوه بر نیاز به وضع قانون در هیچ برهه‌ای بی‌نیاز از انجام تغییرات

نمی‌باشد و منابع موجود در هر دوره کافی و وافی به مقصود نبوده یا کفایت نیاز مراجعین را نمی‌نماید، سعی شده است در گردآوری این مجموعه کلیه ابزار قانونی مورد نیاز تعاونگران تا حد امکان در اختیار مراجعین محترم قرار گیرد.

شایان ذکر است گردآورندگان این مجموعه خود را بی‌نیاز از راهنمایی ارباب فن ندانسته و از پیشنهاداتی که در جهت غنی شدن هر چه بیشتر این مجموعه ارائه شود استقبال می‌نمایند.

تأیستان ۹۰

عباس علیزاده

کارشناس مسئول اداره کل تعاون خراسان رضوی

کارشناس رسمی دانشتری در امور تعاون

۰۹۱۵۵۱۶۴۲۲۳

معصومه اسدی عطایی

کارشناس حقوقی اداره کل تعاون خراسان رضوی

۷۶۲۱۹۰۱-۶

www.ketab.ir